

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบสาระกลยุทธ์ ระยะที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และ ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดกรอบสาระกลยุทธ์

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการศึกษา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงาน กศน. ได้กำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีคุณธรรม ความรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทักษะการดำรงชีวิต บูรณาการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยยึดหลัก 3 ประการ คือ หลักเหตุผล พอประมาณ ภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ด้านความรู้และคุณธรรม และให้สอดคล้องกับ

มาตรฐานการประเมินสถานศึกษา กศน.พอเพียง สอดคล้องกับ รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553) และ รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) กศน.อำเภอโนนไทย ซึ่งเสนอแนะว่า สถานศึกษาจัดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ควรนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และนำผลไปวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และนำไปวางแผนปรับปรุง พัฒนาอย่างเป็นระบบวงจร PDCA อย่างต่อเนื่อง บริหารตามระบบบริหารคุณภาพ PDCA ครบวงจรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้ระบบ ICT มาใช้จัดระบบสารสนเทศ ควรกำหนดทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้นำชุมชนพัฒนาคุณภาพชีวิต คิดเป็นทำเป็น ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

2) ผลวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คนต้นแบบ พบว่า นโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน ของสำนักงาน กศน.นั้น เกษตรกรสามารถปฏิบัติและพึ่งตนเองได้ โดยเข้าร่วมการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากคนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ ในชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมอดิน ผู้นำเกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน และภาคีเครือข่าย เพื่อหาแนวทางลดต้นทุนการผลิต ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรไล่แมลงใช้เอง

3) ผลการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หัวหน้า กศน.ตำบล พบว่า จุดแข็ง (Strength=S) สถานศึกษา (กศน.อำเภอโนนไทย) มีนโยบายชัดเจน จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย ได้อย่างต่อเนื่อง มีการกำกับ นิเทศลักษณะเพื่อนร่วมเรียนรู้ ตัวครู กศน.ได้รับการพัฒนาจากการเข้าประชุม สัมมนา การฝึกอบรม การทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ แล้วนำความรู้ ประสบการณ์มาจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา/ผู้เรียนได้ พัฒนากระบวนการคิดเป็น การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน การพออยู่ พอกิน พอใช้ จุดอ่อน (Weakness = W) ด้านนโยบาย และจุดเน้นสำนักงาน กศน. กำหนดเป้าประสงค์การจัดกิจกรรมเพื่อการมีงาน มีงานทำ อย่างยั่งยืน สถานศึกษาไม่สามารถจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายประสงค์ได้ เพราะจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มละ 15-20 คน ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะส่วนหนึ่งต้องประกอบอาชีพหรือติดภารกิจ การจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้ครู/วิทยากรต้องมีการปรับแผนการเรียนรู้ หรือเลื่อนเวลาจัดการเรียนรู้ ส่วนการทำงานของภาคีเครือข่าย ขาดการประสานงาน ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ทำงานซ้ำซ้อน

เชิงงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ แต่ในขณะที่เดียวกับก็มีโอกาส (Opportunity = O) พบว่า สถานศึกษานั้นจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ/สนใจของผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีความพร้อมในการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม มีพื้นที่การทำการเปลี่ยนแปลงสภาพ และส่วนอุปสรรค (Threat = T) พบว่า ภาครัฐเครือข่าย ขาดการบูรณาการหรือการทำการทำงานร่วมกัน

4) ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลกรอบกลยุทธ์เบื้องต้น (ฉบับร่าง) ได้ 5 กลยุทธ์ และ 47 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ มี 10 ตัวชี้วัด 2) กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด 3) กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด 4) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ มี 9 ตัวชี้วัด และ 5) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน มี 8 ตัวชี้วัด

ผลการศึกษาระยะที่ 2 การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ผลศึกษาการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิด 2) สร้างกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนา และ 3) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การสร้างกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนา (ฉบับร่าง) ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการสร้างกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตรวจสอบพิจารณาข้อคำถามกลยุทธ์การพัฒนา (ฉบับร่าง) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ โดยคณะกรรมการสถานศึกษา และหัวหน้ากศน.ตำบล ขั้นตอนที่ 4 การเปรียบเทียบผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้กลยุทธ์การพัฒนา (ฉบับร่าง) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการสถานศึกษาและหัวหน้ากศน.ตำบล

ผลการสร้างกรอบสาระกลยุทธ์การพัฒนา (ฉบับร่าง) เป็นกระบวนการออกแบบและเลือกกลยุทธ์ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ได้ใช้เทคนิค AWOT Analysis เป็นแนวทางการสร้างกลยุทธ์พัฒนาผู้นำต้นแบบ วิธีการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ มี 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ได้วิเคราะห์ปัจจัยของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในให้ทราบจุดแข็ง (Strengths: S) และจุดอ่อน (Weakness: W) ที่มีต่อการบริหารขององค์กร 2) การกำหนดทิศทาง เป็นภาพขององค์กรตามภารกิจ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าประสงค์ 3) การวางกลยุทธ์ เป็นการตั้งเป้าหมายและหาวิธีการเพื่อนำการบรรลุเป้าหมายการจัดองค์กร (Organizing) การเตรียมการดำเนินงาน คน และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อทำงานให้สำเร็จ

การกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ และการควบคุม (Controlling) การวัดผลการปฏิบัติงานและ
 ดำเนินการปรับแก้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการ 4) การสื่อสารและการถ่ายทอด
 กลยุทธ์ เป็นการถ่ายทอดความคิด แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ
 ได้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 5 กลยุทธ์ และ 47 ตัวชี้วัด ดังนี้ กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็ง
 ของผู้นำ มี 10 ตัวชี้วัด กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด กลยุทธ์การพัฒนา
 ความเป็นผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ มี 9 ตัวชี้วัด และกลยุทธ์การพัฒนา
 ทักษะการสอน มี 8 ตัวชี้วัด

ผลการศึกษาระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มา ทั้ง 5 กลยุทธ์
 และ 47 ตัวชี้วัด มาดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดวิธีการหรือรูปแบบการพัฒนา 2) กำหนดคุณสมบัติ
 เพื่อคัดเลือกผู้เข้ารับการพัฒนา 3) กำหนดวิธีการพัฒนา และ 4) ดำเนินการพัฒนาผู้นำ โดยผู้นำ
 ต้นแบบต้องเข้ารับการปฐมนิเทศ รับเอกสารคู่มือประกอบการอบรมผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตาม
 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาและทำกิจกรรมตามกำหนด เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ
 กำหนด ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ประกอบด้วย อบรมเพื่อพัฒนาผู้นำต้นแบบ 3 ระยะ การศึกษา
 ดูงานแหล่งการเรียนรู้ 3 ครั้ง การร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับครูกศน.
 วิทยากรและภูมิปัญญา การสะท้อนผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การขยายผลการพัฒนาผู้นำต้นแบบ
 สู่ครอบครัว ชุมชนต้นแบบ และร่วมติดตามและประเมินผลหลังการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี
 ของพิตเลอร์หรือทฤษฎีของเฮอร์เชย์กับเบลนชาร์ด ได้เสนอว่าวิธีการพัฒนาตนเอง คือ การเรียนรู้
 จากการทำงาน การเรียนรู้จากคนอื่น การเรียนรู้จากความผิดพลาด และ การเรียนรู้จากการ
 ฝึกอบรม และ รูปแบบการพัฒนาผู้นำต้นแบบ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมการก่อนการ
 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ ขึ้นดำเนินการพัฒนาผู้นำต้นแบบ และ ขึ้นการติดตามและ
 ประเมินผล

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครอบครัวต้นแบบและชุมชน/ศูนย์ฝึกอาชีพ
 ต้นแบบที่มีต่อการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน โดยรวมมี
 ระดับความพึงพอใจระดับมาก ในแต่ละกิจกรรมและแต่ละด้าน ดังนี้ กิจกรรมที่มีต่อระดับจิตสำนึก
 ด้านการตั้งใจจะใช้ชีวิตอยู่อย่างพึ่งตนเองและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และด้านความรู้ความ
 เข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมที่มีต่อการอยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว
 ด้านการทำกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ด้านการรู้จัก

การออม มีเงินออม กิจกรรมที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง และด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีต่อการมีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ด้านการดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีต่อการรวมกลุ่มในสังคม “อยู่รวมกันอย่างเอื้ออาทร” ด้านการมีความคิดที่จะแจกจ่าย แบ่งปันให้กับผู้อื่น ด้านการลดการเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้เพื่อและเกิดวัฒนธรรมที่ดีในชุมชน และด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงระดับครอบครัว ด้านการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น กิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับชุมชน ด้านการความเป็นอยู่ที่พอเพียงและอยู่ในชุมชนอย่างอยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมที่มีต่อความพอเพียงในระดับกลุ่ม ด้านชุมชนมีการรวมกลุ่มที่หลากหลาย ด้านสมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ด้านชุมชนของท่านมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง และด้านชุมชนของท่านเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เหมือนกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับรายการประเมินและเกณฑ์คุณภาพ สถานศึกษาพอเพียง ระดับการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ปี 2554-2556 ซึ่งกล่าวถึงกิจกรรมหลักความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การใช้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งกล่าวว่า ทางสายกลาง ความพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายในเงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) เงื่อนไขคุณธรรม (ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน) ด้วยการทำบัญชี โดยจำแนก รุ้รายได้ รุ้รายจ่าย เป็นประจำ มีพอใช้ และมีเงินออม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารระทัษะการดำเนินชีวิต รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาเรียนรู้เรื่องความพอเพียง ครอบครัวพอเพียง การประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัว การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การประหยัด การออม และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ครอบครัวต้นแบบและชุมชนต้นแบบได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการออม ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2549-2551

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาเอกสาร นโยบายยุทธศาสตร์และจุดเน้น สภาพ และปัญหาการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการพึ่งตนเองได้ ให้มีคุณธรรม ความรู้ มีทักษะการดำรงชีวิต สอดคล้อง

เกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง ระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ รายงานการประเมินตนเองของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ 2556 ซึ่งกล่าวว่าได้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพึ่งพาตนเอง ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผู้นำเกษตรกร/ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ ในชุมชน มีการวางแผนลดต้นทุนการผลิต และแสวงหาความช่วยเหลือด้านวิชาการ จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ แผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักงาน กศน.และกศน.อำเภอโนนไทย แต่จากรายงานการประเมิน ตนเองสถานศึกษาพอเพียง ระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสฤฎญา จันทะสุน. (2555) กล่าวว่า สำนักงานกศน. ควรเร่งดำเนินการประชุมชี้แจงผู้บริหาร ครู พนักงาน ราชการและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่อย่างจริงจัง ควรนิเทศ กำกับ ติดตามกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เร่งนำระบบ ICT มาพัฒนาฐานข้อมูล และสารสนเทศ จัดกิจกรรมโดยบูรณาการ หลัก 3 ประการ คือ หลักเหตุผล พอประมาณ ภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ด้านความรู้และคุณธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ มีความตระหนักในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน และให้ผู้นำชุมชน ขับเคลื่อนโครงการแก้ปัญหาจนสำเร็จเป็นแบบอย่างของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ SWOT กศน. อำเภอโนนไทย ซึ่งกล่าวว่าจุดด้อย การดำเนินกิจกรรมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และกิจกรรมไม่เกิดความยั่งยืน ความต้องการของผู้เรียนมีความหลากหลาย สถานศึกษามีขีดจำกัดต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องเดียว ผู้เรียนติดภารกิจ ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ อย่างต่อเนื่อง การประสานงานและการบูรณาการกิจกรรม ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทำได้ยากการทำงานแบบต่างคนต่างทำ เกิดความซ้ำซ้อนกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ และระยะเวลาที่ดำเนินงานใกล้กัน ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย ถึงแม้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และจากการถอดบทเรียนตลาดร้อยปีสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. (2553) ก็กล่าวในลักษณะเดียวกันว่า ความสำเร็จของการบริหาร คือ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และมนรัตน์ สารภาพ. (2553) กล่าวไว้ว่า การทำงานให้ประสบผลสำเร็จต้อง ขึ้นอยู่กับการประสานงานเครือข่าย สอดคล้องกับพัชราวดี ตรีชัย. (2552) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จในการทำงานเกิดจากการมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีม การผนึกกำลังภาคีเครือข่ายร่วมคิด ร่วมทำ

ผลการศึกษาการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิค AWOT Analysis โดยมีวิธีการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ได้วิเคราะห์ปัจจัยของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในให้ทราบจุดแข็ง (Strengths: S) และจุดอ่อน (Weakness: W) ที่มีต่อการบริหารขององค์กร 2) การกำหนดทิศทาง เป็นภาพขององค์กรตามภารกิจ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าประสงค์ 3) การวางกลยุทธ์ เป็นการตั้งเป้าหมายและหาวิธีการเพื่อนำการบรรลุเป้าหมาย การจัดองค์กร (Organizing) การเตรียมการดำเนินงาน คน และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อทำงานให้สำเร็จ การกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ และการควบคุม (Controlling) การวัดผลการปฏิบัติงานและดำเนินการปรับแก้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการ 4) การสื่อสารและการถ่ายทอดกลยุทธ์ เป็นการถ่ายทอดความคิด แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะคติ ได้กลยุทธ์ (ฉบับร่าง) ซึ่งสอดคล้องกับสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, (2551), ยศพร จิรพรเจริญ, (2557) และ วันชัย มีชาติ, (2548) ซึ่งกล่าวว่า วิธีการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ มี 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ การกำหนดทิศทาง การวางกลยุทธ์ และ การสื่อสารและการถ่ายทอดกลยุทธ์ ได้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ 5 กลยุทธ์ และ 47 ตัวชี้วัด ดังนี้ กลยุทธ์การพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำ มี 10 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับการถอดบทเรียนผู้นำชุมชนต้นแบบบ้านโคกพรม ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำต้องวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การเปลี่ยนสภาพสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและภายนอกชุมชน การหาทางออกร่วมกัน กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับกลยุทธ์การฝึกกำลังภาคีเครือข่ายและกระจายบริการการศึกษา ของสำนักงานกศน. ซึ่งกล่าวถึง มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมสร้าง ร่วมแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และสอดคล้องกับการถอดบทเรียนผู้นำชุมชนต้นแบบบ้านโคกพรม ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำชุมชนต้องสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน เป็นต้นแบบด้านจิตสาธารณะและ บ่มเพาะพฤติกรรมจิตสาธารณะสู่เยาวชนรุ่นหลัง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ช่วยกันดูแลรักษาและรับผิดชอบสิ่งของสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นผู้นำ มี 9 ตัวชี้วัด กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการจัดการ มี 9 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เสริมสร้างวัฒนธรรมในการทำงานให้ได้มาตรฐาน โดยใช้หลักธรรมมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับ การถอดบทเรียนผู้นำชุมชนต้นแบบบ้านโคกพรม ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับทัศนคติของชาวบ้านดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งสอดคล้องกับพัชรชาติ ตรีชัย. (2552) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการพลิกฟื้นจากสังคมที่มีปัญหาวิกฤติ สามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเอง คือ ผู้นำมีภาวะผู้นำโดดเด่น มีความสามารถ มีความมั่นใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถถ่ายทอดอย่างชัดเจน มีกระบวนการบริหารงานแบบ ประชาธิปไตย มีประสิทธิภาพในการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างพลังการทำงานเป็นทีม สร้างคนดี คนเก่งในชุมชน ฝึกกำลังร่วมคิด ร่วมทำ สร้างความสัมพันธ์ ความรักสามัคคี มีระบบอาวุโส และสอดคล้องกับดลนภา ท่วมยัง. (2556) ซึ่งกล่าวว่า กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มี 5 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์หลักการยกระดับ ศักยภาพความเป็นผู้นำ กลยุทธ์หลักการบริหารจัดการ กลยุทธ์หลักการพัฒนาศักยภาพภาคี เครือข่ายและสร้างความร่วมมือ กลยุทธ์หลักการจัดการความรู้ และกลยุทธ์หลักการใช้เทคโนโลยี และกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการสอน มี 8 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับกลยุทธ์การปรับกิจกรรม หลากหลายโดนใจผู้เรียน มีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่ สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปสู่ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบไปออกแบบการพัฒนา ระบบการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมผู้เรียน ครอบครัว และชุมชนได้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตาม ความเหมาะสม

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สำนักงานกศน. ควรนำกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบรู้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัด

1.2 สถานศึกษาอื่น ควรนำกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบรู้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมและผู้นำด้านอื่น ๆ

1.3 หน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรนำกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบรู้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดให้มีการประชุม สัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย ให้มีความรู้ความเข้าใจกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำต้นแบบ

การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติ ตามความเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาโดยนำ กลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ ไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพบริบท ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของ ชุมชนร่วมกับสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์คุณภาพผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561)